

SAŽETAK

Agresija članica NATO alijanse je bombardovanjem velikih hemijskih kompleksa, rafinerija i drugih sličnih objekata izazvala enormnu kontaminaciju svih sfera životne sredine. Time je ugrožen živi svet direktno ili indirektno.

Kako vreme neumitno ide, hronična izlaganja će uticati na pojavu promena na koži, krvotvornim organima, pojavi usporenja rasta i razvoja dece, pojavi određenih senzibilizacija tkiva, kumulativnih i toksičnih efekata, maligniteta, teratogenih i mutagenih efekata. Mentalnim opterećenjima i stresom su bili ugroženi svi, a prvenstveno deca. Moguće je očekivati smanjen QI u dece, promene ponašanja i pogoršanje koordinacije pokreta (za Pb), prelaskom placentarne barijere (za Hg) moguć je teratogen i embriotoksički efekat.

Naša istraživanja vršena na teritoriji Vojvodine – urbana naselja sa pratećom industrijom, pokazala su da se količine ostataka kadmijuma u posteljici kreću od min. $0,006 \mu\text{g}/\text{gr}$ do maksimuma $0,124 \text{ pg}/\text{gr}$; a u krvi pupčanika od minimuma $0,0006 \text{ pg}/\text{ml}$ do maksimuma $0,0059 \mu\text{g}/\text{ml}$. Ostaci olova u posteljici se kreću od $0,0095 \mu\text{g}/\text{gr}$ do maksimuma $0,467 \mu\text{g}/\text{gr}$; a u krvi pupčanika od minimuma $0,000 \mu\text{g}/\text{ml}$ do maksimuma $0,591 \mu\text{g}/\text{ml}$. Ovo opterećenje kumulativnim metalima dato plodu u „nasleđe“ u posleratnom periodu dobiće još dodatna opterećenja obzirom da se u vazduhu nalaze koncentracije znatno veće iznad granične vrednosti emisije (GVI).

U cilju utvrđivanja procene rizika od dejstva primenjenih opasnih i štetnih materija iz životne sredine na zdravlje stanovništva, biće potreban multidisciplinarni pristup problemu, koji će se verovatno ogledati u modifikaciji predloženih nivoa tolerantnog dnevnog unosa (TDI) za pojedine hemijske nokse.